

123

Teologins offentlighet i samtidens Sverige

Under ett antal decennier har teologin fört en undanskymd tillvaro i den svenska offentliga diskussionen. Ofta brukar man hänvisa till Ingemar Hedenius som orsaken till teologins tystnad. Hedenius angrepp på teologin i *Tro och vetande* från 1949 sägs ibland ha gett teologerna dåligt självförtroende i den mening att de fick svårt att finna någon legitimitet för att tala med en *egen* röst i det offentliga samtalet. Frågan om Gud förvisades till det privata eller till det udda.

Så är inte längre fallet. I mitten av september gick den årliga Bok & Biblioteksmässan av stapeln i Göteborg. Det teologiska inslaget var markant. Bland annat förekom en «Bibel-scen» med drygt sextio inslag, tretton seminarier kring teologiska frågor och tjugofyra kulturprogram med mer eller mindre teologisk anknytning. Dessa arrangerades av nätverket «Tro på 2000-talet» som består av flera samarbetspartners. En judisk kulturkonferens genomfördes även på bokmässan.

Detta är inte första eller enda gången som det teologiska inslaget varit väl synligt på bokmässan. 1999 var diskussionen om den nya svenska bibelöversättningen, Bibel 2000, i full gång mellan författare, präster, press och teologer. Men att Bibel 2000 skulle få stort utrymme är på sätt och vis en självklarhet, eftersom en ny bibelöversättning är en litterär händelse av rang med tanke på Bibelns långa historia i Sverige. Desto intressantare är det att samarbetet mellan kyrka, teologi och bokmessa fortsätter med en minst lika stor närvaro 2000. Planer finns även på att göra samarbetet permanent.

Bokmässan är på intet sätt det enda tecknet på en teologisk närvaro i det offentliga samtalet. Ofta märks denna i samband med uppseendeväckande händelser inom en eller annan religiös gemenskap — Ecce homo-installationen 1998, Opus Dei-debatten sommaren 2000 — men på intet sätt enbart där. K G Hammars påstående i sin bok *Samtal om Gud* 1997 att detta samtal var tabu stämmer inte längre.

Men hur förhåller det sig med teologins närvaro i en annan offentlighet, nämligen den akademiska? Det kan vara svårt att brista ut i samma glada ton här med tanke på den knappa ekonomiska tilldelningen som drabbar teologi såväl som humaniora i allmänhet. Ändå kan teologin inte klaga på tilldelningen av medel till forskning från landets stora finansärer av sådan. Förra årets konferens i Lund, «The Concept of God in Global Dialogue» som en del av ett större HSFR-finansierat forskningsprojekt om gudsbegreppet, är ett exempel på detta.

Däremot kan man ha sina funderingar på hur intresserad teologins tredje offentlighet, nämligen kyrkorna, är av en teologisk närvaro. Även här finns det indikationer på ökat samarbete mellan olika kyrkor och teologiska institutioner runt om i Sverige. Men samtidigt måste man fråga sig om det utgår några självständiga teologiska initiativ från kyrkorna. Var finns här någon kvalificerad teologisk reflektion och forskning kring det som måste betraktas som grundfrågor för en kristen kyrka, nämligen gudsfrågan, kristologin, försoningsläran etc.? Var möter de svenska kyrkorna den utmaning som formuleras av andra religioner och av feminism, men också genom nyfattigdom och växthuseffekt, med seriös teologisk forskning kring frågan om Gud? Eller förväntar kyrkorna sig detta bara från de teologiska institutionerna? Men var finns då kyrkornas efterfrågan? Och vem skall tillhandahålla resurserna? Var finns forumen för diskussion? Kan Svenska kyrkans forskningsråd erbjuda detta?

Det är inte omöjligt att svensk teologi går mot en ny vår. Flera tecken tyder på det. Men våren verkar komma olika fort i olika delar av det offentliga samtalet.